

<https://doi.org/10.53656/ped2024-3s.06>

Digitalisation of Bulgarian Secondary Education
Дигитализация на българското средно образование

ДИГИТАЛНАТА КОМПЕТЕНТНОСТ В УЧЕБНИЦИТЕ ПО ЧУЖД ЕЗИК: СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ НА УЧЕБНИ СИСТЕМИ ПО АНГЛИЙСКИ, НЕМСКИ И ИСПАНСКИ ЕЗИК

**Д-р Ирена Димова,
д-р Пламен Цветков, д-р Михал Павлов**
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Резюме. Настоящата статия има за цел да разгледа и установи приложението на информационните и комуникационните технологии в съвременните учебни системи по чужд език в България. Фокусът попада върху учебни системи, използвани в средното образование за изучаване на английски, немски и испански език. Количественият и качественият анализ проследяват изграждането на взаимовръзка между развитието на дигитална компетентност и изучаването на чужд език. Направените изводи установяват реципрочност и взаимно допълване между развитието на дигитални и езикови умения.

Ключови думи: дигитална компетентност; чуждоезиково обучение; учебни системи; английски, немски, испански език

Въведение

В съвременния глобализиран свят новите информационни и комуникационни технологии (ИКТ) намират все по-голямо приложение в учебния процес, допълвайки и обогатявайки традиционния обучителен контекст. Това е особено важно и актуално по отношение на случващото се в класната стая по чужд език. ИКТ предоставят на изучаващите чужд език възможност да участват в различни форми на синхронна и асинхронна комуникация, подобрявайки по този начин своите умения по четене, слушане, писане, говорене, както и способността си за уместна и адекватна употреба на езика в различни комуникативни ситуации. Освен това ИКТ разнообразяват урока в отделните му фази, като придават по-висока автентичност на обучението и предоставят на обучаемите бърз достъп до информация и лесна комуникация с другите членове на езиковата група. В тази връзка е важно да се проучи и проследи степента, в която съвременните учебни системи по чужд език интегрират ИКТ за целите на чуждоезиковото обучение.

Настоящата статия се фокусира върху българския културен контекст и анализира учебни системи по чужд език с цел установяване на мястото и ролята, които те отреждат на ИКТ в учебния процес. По-конкретно, това изследване си поставя за задача да установи приложението на ИКТ в анализирани учебни системи за изграждане на взаимовръзка между развитието на дигитална компетентност и изучаването на чужд език. Статията търси отговор на следните изследователски въпроси:

1. Какъв модел следват съществуващите учебни системи по чужд език за развиване и усъвършенстване на езикови умения чрез дигитална компетентност?
2. Какъв модел прилагат системите по чужд език за развиване и усъвършенстване на дигитална компетентност чрез езикови дейности?

Основни понятия и теоретична рамка

Прегледът на научна литература ясно показва, че съществуват различни схващания какво представлява дигиталната компетентност¹. Едно от най-популярните определения за дигитална компетентност, използвано от автори, фокусиращи се върху развиването на тази компетентност в чуждоезиковото обучение (Visser & Pora 2017), е дефиницията, предложена от Европейския парламент и Съвета на Европа². В тази европейска референтна рамка дигиталната компетентност е представена като една от осем ключови компетентности:

- комуникативна компетентност в областта на родния език;
- умения за общуване на чужди езици;
- математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните науки и на технологиите;
- дигитална компетентност;
- умения за учене;
- социални и граждански компетентности;
- инициативност и предприемчивост;
- културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество.

Дигиталната компетентност е дефинирана като уверено и критично ползване на цифровите технологии за работа, забавление и комуникация. Тя се базира на умения за използване на ИКТ, което включва ползването на компютри за извличане, оценяване, съхранение, създаване, презентиране и обмен на информация, както и за комуникация и сътрудничество чрез интернет² – точка 4: дигитална компетентност.

Гореизложената дефиниция на дигитална компетентност, както и знанията, уменията и отношенията, свързани с нея, се потвърждават в голяма степен в по-скорошна публикация на Европейската комисия, озаглавена *Референтна рамка за ключови компетентности за учене през целия живот*³. Изложеният

в рамката модел на дигитална компетентност се доразвива в други референтни рамки, като например *Европейска рамка за компетентности в областта на цифровите технологии за гражданите – DigComp*⁴.

В референтната рамка *DigComp* дигиталната компетентност се подразделя на пет области⁴:

- грамотност за данни и информация – сърфиране, търсене и филтриране на информация, оценяване на цифрово съдържание, организиране на информация;

- комуникация и сътрудничество – взаимодействие чрез дигитални технологии и споделяне на информация, онлайн етикет, управление на онлайн идентичност;

- създаване на дигитално съдържание – създаване, редактиране, подобряване и интегриране на цифрова информация, прилагане на авторско право и лиценз за данни, програмиране;

- безопасност – защита на устройства и лични данни;

- решаване на проблеми – разрешаване на технически проблеми, използване на цифровите технологии за създаване на знания и иновации, установяване на слаби моменти в собствената дигитална компетентност, подпомагане на другите при развитието на тяхната дигитална компетентност.

Гореизложената интерпретация на термина „дигитална компетентност“ намира приложение в одобрените от Министерството на образованието и науката (МОН) в България учебни програми по чужди езици. Например програмите по чужд език (английски, немски, испански) за постигане на ниво по *Общата европейска езикова рамка (ОЕЕР)*⁵ в сферата на средното образование следват еднакъв модел по отношение на развитието на дигитална компетентност на учениците и ролята, която определят на дигиталните технологии за подпомагане на преподаването, ученето и оценяването на английския, немския или испанския език. Дигиталната компетентност е посочена в раздел „Ключови компетентности“ в края на програмите⁶. Дейностите, които са заложили във връзка с развиването на дигитална компетентност, са включване на различни системи за електронно обучение в часовете по английски, немски или испански език с цел развиване на езикови умения.

Позовавайки се на гореизложената дефиниция за дигитална компетентност и нейните пет аспекта, заложили в *DigComp*⁴, настоящата статия анализира учебни системи по чужд език (английски, немски и испански), за да проследи изграждането на взаимовръзка между дигитални и езикови умения в рамките на училищната среда.

Анализ на учебни системи

Анализът на учебни системи започва с идентифициране на учебни системи по английски, немски и испански, предвидени за реализиране на

учебните програми в часовете по съответния чужд език. Разгледан е одобрен от МОН списък с учебни комплекти по учебен предмет английски, немски и испански език за постигане на нива по ОЕЕР⁵⁾ (нива А1, А2, А1 – А2, А1 – В1.1, В1.1, В1, В2.1) – съгласно Приложение № 5, публ. 19.01.2023 г.⁷

Прегледът на одобрените от МОН учебни системи по английски език установи следното: общият брой на учебните комплекти, включващи учебник и едно или няколко помагала, е 55. От тях 23 учебни комплекта (42% от общия брой) разполагат само с печатно издание, а 32 учебни комплекта (58% от общия брой) – с печатно издание с електронен вариант на един или няколко от елементите в комплекта. Подобна е ситуацията със системите по немски език: общият брой на учебните комплекти е 20; от тях 8 учебни системи разполагат само с печатно издание, а 12 учебни системи – с печатно издание с електронен вариант. За испански език общият брой на учебните комплекти е 24; от тях 17 учебни комплекта разполагат само с печатно издание, а 7 – с печатно издание с електронен вариант на един или няколко от елементите в комплекта. Тези резултати ясно показват, че близо 60% от одобрените учебни системи по английски език, около 67% от системите по немски език и приблизително 30% от одобрените учебни системи по испански език позволяват по-активно развиване на дигитални компетентности именно поради факта, че разполагат и с електронно издание.

Вторият етап от анализа на учебните системи по английски, немски и испански език се съсредоточи върху изследването на учебни комплекти (учебник, учебна тетрадка, ръководство за учителя), които покриват последните години от обучението в средното образование – XI и XII клас, и са представителни за двата основни типа обучение по чужд език – интензивно/разширено и неинтензивно/неразширено. Изследваните учебни комплекти, общо 5 на брой, са:

- английски език – учебен комплект 1: Teen Zone, ниво В1.1, XI и XII клас и учебен комплект 2: Jetstream, ниво В2.1, XI и XII клас;
- немски език – учебен комплект 3: Mit uns ниво В2.1, XI и XII клас;
- испански език – учебен комплект 4: La escalera, ниво В1.1, XI и XII клас и учебен комплект 5: Español lengua viva, В2.1, XI и XII клас.

Учебен комплект 1

Учебникът Teen Zone, В1.1 (Petkova & Spasova 2020a) за XI и XII клас се състои от 10 урочни единици, два преговорни урока, допълнителни дейности, записи на упражненията за слушане, раздели за граматика и лексика = общо 139 стр. Само 3 урочни единици не съдържат никакви упражнения за развиване на дигитална компетентност в изучаващите езика, а останалите 7 съдържат по едно или две такива упражнения. Учебникът разполага общо с 11 упражнения за развиване на дигитална компетентност: стр. 15, упр. 24; стр. 22; стр. 29, упр. 5; стр. 30, упр. 2; стр. 47, упр. 6; стр. 64, упр. 3; стр. 84/85, упр. 1 и 2;

стр. 91, упр. 5; стр. 92, упр. 2; стр. 106, упр. 18; стр. 111. Упражненията целят да развият следните дигитални знания и умения в изучаващите езика:

- грамотност за данни и информация – способност за търсене на данни, информация и съдържание в дигитална среда (например стр. 47, упр. 6), способност за четене, анализиране и оценяване на онлайн текстове (например стр. 29, упр. 5; стр. 30, упр. 2; стр. 92, упр. 2);

- създаване на дигитално съдържание и комуникация – способност за създаване на онлайн текстове, например писане на имейл (например стр. 15, упр. 24; стр. 106, упр. 18);

- безопасност в онлайн пространството – осъзнаване на възможните опасности в дигиталната среда, например рисковете и заплахите, свързани с онлайн пазаруването (например стр. 84/85, упр. 1 и 2).

Учебните тетрадки Teen Zone, B1.1 (Petkova & Spasova 2020b; Petkova & Spasova 2020c) за XI и XII клас следват идентичен модел на организация: 5 урочни единици, 5 преговорни урока = общо 35 стр. всяка учебна тетрадка. И двете учебни тетрадки не съдържат упражнения за развиване на дигитална компетентност.

Ръководството/книгата за учителя Teen Zone, B1.1 (Petkova & Spasova 2020d) за XI и XII клас съдържа отделен раздел, който дава препоръки, свързани с използването на ИКТ в учебната дейност:

Важен фокус в езиковата система TEEN ZONE са използването на ИКТ и развиването на дигиталните умения на ученици и учители. Новите технологии са неделима част от живота на тийнейджърите, затова въвеждането им в учебния процес непременно води до повишаване на мотивацията на учениците. Някои задачи в учебника изискват от учениците да търсят информация онлайн, да я коментират и представят пред съучениците си. Насърчавайте учениците да използват своите телефони, таблети и компютри, за да учат по приятен и забавен начин. За изпълнението на проекти и домашни задания може да използват различни компютърни програми (Petkova & Spasova 2020d, p. 11).

Както показва този цитат от ръководството за учителя, системата Teen Zone отделя важно място на развиването на дигиталната компетентност на учениците. Важна роля се отнежда и на ИКТ в процеса на изучаване на езика. Използването на ИКТ в учебната дейност се свързва с възможност за повишаване мотивацията на учениците, както и превръщането на процеса на учене в приятно и забавно преживяване.

Учебен комплект 2

Учебникът Jetstream, B2.1 (Harmer et al. 2020) за XI и XII клас се състои от 14 урочни единици, 7 преговорни урока, запис на упражненията за слушане, допълнителни материали, упражнения за писане, раздели за граматика и лексика = общо 223 стр. Всички урочни единици съдържат по едно или няколко

ко (най-много шест) упражнения за развиване на дигитална компетентност у изучаващите езика. Учебникът разполага общо с 47 упражнения за развиване на дигитална компетентност: стр. 7, 8, 12, 17, 24 (2 бр. упр.), 26, 28, 33, 43, 45, 51, 52, 60, 63, 67, 68, 72, 73, 74, 75, 79, 82, 87, 94, 99, 105, 109, 111, 113, 114, 116, 119, 121, 124, 129, 131, 135, 138, 139, 141, 142, 149, 151, 153, 156, 160. Упражненията са озаглавени Explore online (изследвай онлайн) и предоставят на учениците възможността да задълбочат своите познания по езика чрез онлайн проекти. Повечето от тези упражнения целят да развият у изучаващите езика грамотност за данни и информация и по-конкретно – умения за търсене на съдържание в дигитална среда. Заданията обикновено включват изследване на дадена тема чрез търсене онлайн, намиране на уместни източници на информация и впоследствие споделяне на намерената информация с останалите ученици в класа.

Учебните тетрадки Jetstream, B2.1 за XI и XII клас следват модела на учебника и предлагат на учениците допълнителни упражнения за граматика, лексика, четене, слушане, писане, говорене и развиване на дигитална компетентност. Те имат сходна организация. Учебната тетрадка Jetstream, B2.1 (Jimack et al. 2019a) за XI клас се състои от 8 урочни единици и 4 преговорни урока = общо 60 стр. Учебната тетрадка Jetstream, B2.1 (Jimack et al. 2019b) за XII клас съдържа 6 урочни единици и 3 преговорни урока = общо 46 стр. В края на всеки преговорен урок има упражнение за търсене на информация онлайн: стр. 17, 31, 45, 59 (учебна тетрадка Jetstream, B2.1 за XI клас) и стр. 17, 31, 45 (учебна тетрадка Jetstream, B2.1 за XII клас).

Ръководството/книгата за учителя Jetstream (Jimack et al. 2020) за XI и XII клас съдържа ясни разяснения за начина, по който могат да се стимулират учениците да развият дигитални умения. Особен акцент се поставя върху търсенето на информация в дигитална среда. Търсенето на данни и съдържание онлайн се схваща като средство за осигуряване на допълнителни упражнения, които разширяват фокуса на класните дейности и надграждат материала, който се покрива в учебника и учебните тетрадки (вж. стр. 12 от ръководството/книгата за учителя Jetstream за XI и XII клас).

Учебен комплект 3

Учебникът Mit uns, B2.1 (Breitsameter et al. 2020a) се състои от два модула, всеки модул включва 3 урока, 2 урока с материали от областта на странознанието и немскоезичната литература, записи на упражненията за слушане, допълнителни интерактивни упражнения на интернет страницата на издателството, раздели за граматика = общо 58 стр.

Всички уроци съдържат упражнения за развиване на дигитална компетентност от изучаващите езика. Учебникът разполага общо с 20 упражнения и/или задачи за развиване на дигитална компетентност: Модул 1: стр. 8 – 9, A2b-c; стр. 10, B1; стр. 11, B3; стр. 12 – 13, C1, C2; стр. 16, B1; стр. 18 – 19,

C1b; стр. 27, D5; Модул 2: стр. 43, C2a-b; стр. 45, C7; стр. 46/47, A1a-b-c; стр. 49, B4; стр. 50, C1; стр. 50 – 51, C2; стр. 52, D1. Упражненията предоставят на учениците възможността да задълбочат своите познания чрез четене на видове онлайн текстове, създаване на онлайн текстове, намиране на информация в интернет. Повечето от тези упражнения целят да развият у изучаващите езика грамотност за данни и информация и по-конкретно, умения за търсене на съдържание в дигитална среда. Заданията обикновено включват задачи за създаване на писмен текст с характерните текстолингвистични особености на съответния текстов жанр (имейл, коментар, блог, форум).

Учебната тетрадка *Mit uns* (Breitsameter et al. 2020b) следва модела на учебника и предлага на учащите допълнителни упражнения за граматика, лексика, четене, писане, говорене и развиване на дигитална компетентност. Тя има сходна организация. В края на всеки урок има раздел за преговор. Учебната тетрадка *Mit uns* (Breitsameter et al. 2020b) се състои от два модула, всеки модул включва 3 урока + раздел за трениране на произношението + раздел за преговор след всеки урок = общо 59 стр. Учебната тетрадка разполага с общо 23 упражнения и/или задачи за развиване на дигитална компетентност: Модул 1: стр. 7, упр. 6; стр. 9, упр. 12; стр. 11, упр. 15; стр. 12, упр. 17c; стр. 15, упр. 2b; стр. 16, упр. 4; стр. 17, упр. 7; стр. 19, упр. 15, упр. 16. Модул 2: стр. 25, упр. 5; стр. 25, упр. 6b; стр. 26, упр. 9; стр. 28, упр. 12; стр. 28, упр. 13; стр. 34, упр. 6; стр. 38, упр. 17a, 17b; стр. 48, упр. 18b; стр. 51, упр. 2a, 2c; стр. 53, упр. 9; стр. 56, упр. 19a; стр. 57, упр. 20. Заданията обикновено включват упражнения за затвърждаване на лексика и граматични структури, симулирайки характерните текстолингвистични особености на съответния текстов жанр (имейл, коментар, блог, форум), но са включени и такива, които стимулират дигиталните умения на учащите чрез продуктивни задачи за съставяне на писмен текст (форум, блог, имейл).

Ръководството за учителя *Mit uns*⁸ (Ferchau 2019) дава насоки как да се стимулират учениците да развиват езикови и дигитални умения. Особено внимание се отделя на търсенето на информация в дигитална среда и боравенето с дигиталния пакет към учебника/работната тетрадка и интерактивните упражнения след всеки урок.

Учебен комплект 4

Учебникът *La escalera*, B1.1 (Sjakolova 2020a) за XI и XII клас се състои от 15 урочни единици (номерирани от 21 до 35) и 6 проекта, в които се развиват уменията за устно и писмено изразяване, слушане и четене с разбиране, общо 240 стр. От тях 13 урочни единици не съдържат упражнения за развиване на дигитална компетентност у учениците, изучаващи езика. Останалите 2 урочни единици съдържат по 1 упражнение за развитие на дигитална компетентност. Шестте проекта, разпръснати между урочните единици, съдържат по 1 упражнение за развитие на дигитална компетентност. Учебникът разполага с

общо 8 упражнения за усъвършенстване на дигитална компетентност, а именно на страници: 21, 65, 113, 117, 157, 203, 239 и 240. Упражненията имат за цел развитието на грамотността за търсене на данни и създаването на дигитално съдържание.

Учебната тетрадка *La escalera*, B1.1 (Sjakolova 2020b) за XI и XII клас следва модела на учебника, като дава възможност на учениците да упражнят научените знания и умения чрез по-голям брой упражнения. Тя е организирана в обем 120 страници: 15 урочни единици (в унисон с учебника), като на всеки 3 урока се прави преглед на взетия материал в съответните уроци (*repaso*). Учебната тетрадка не съдържа упражнения за развитие на дигитална компетентност.

Учебен комплект 5

Учебникът *Español lengua viva*, B2.1 (Natal et al. 2009) за XI и XII клас се състои от 12 урочни единици и 4 проекта, в които се развиват уменията за устно и писмено изразяване, слушане и четене с разбиране, общо 183 стр. Някои урочни единици съдържат по едно или две упражнения за развиване на дигитална компетентност у изучаващите езика. Учебникът разполага общо със 7 упражнения за развиване на дигитална компетентност: стр. 17, 29, 41, 47, 76, 159 и 160. Упражненията са внедрени в отделните урочни единици с цел подтикване на учениците да използват новите технологии, за да задълбочат познанията си по езика. По-голямата част от упражненията карат учениците да търсят информация по конкретна тема в интернет, да открият подходящи източници на информация и да създадат такава чрез електронно устройство, като накрая я споделят с останалата част от класа.

Учебната тетрадка *Español lengua viva*, B2.1 (Fernandez Gonzalez 2009) за XI и XII клас следва модела на учебника, като дава възможност на учениците да упражнят усвоените знания и умения чрез по-голям брой упражнения. Обемът на тетрадката е 175 страници: 12 урочни единици, транскрипции и отговори. Тя съдържа само едно упражнение за развитие на дигитална компетентност (стр. 55), ориентирано към насърчаването за търсене на информация в мрежата.

Заклучение

Направеният качествен и количествен анализ на петте учебни системи дава следния отговор на изследователските въпроси, поставени в началото на настоящата статия.

Първо, по отношение на модела, следван от анализиранияте учебни системи по чужд език за развиване и усъвършенстване на езикови умения чрез дигитална компетентност, е важно да се отбележи, че ИКТ се явяват средство за подпомагане на изучаването и преподаването на езиците чрез разнообразяване и разширяване на съдържанието, представено в учебниците и помагала-

та. Например чрез търсене и отсяване на важна информация в онлайн пространството, както и създаване на типични за онлайн пространството текстови жанрове (в устен и писмен вариант) обикновено се стимулира развитието на четирите езикови умения: четене, писане, слушане и говорене.

Второ, по отношение на модела, прилаган от разгледаните системи по чужд език за развиване и усъвършенстване на дигитална компетентност чрез езикови дейности, може да бъде направен изводът, че разнообразните езикови дейности стимулират придобиването на различни дигитални знания и умения: например грамотност за данни и информация, създаване на дигитално съдържание и комуникация, осъзнатост по отношение на безопасността в дигиталната среда.

Направените изводи извеждат на преден план взаимното влияние и допълване на дигиталната компетентност и езиковите знания и умения в съвременните учебни системи по чужд език в българския образователен контекст. Установените тенденции обаче са по-силно застъпени в учебните системи по английски и немски език в сравнение с испанския език. Причините, определящи това различие, биха могли да бъдат обект на бъдещи изследвания, които да доведат до конкретни препоръки за осъвременяване и засилване присъствието на ИКТ в учебни системи по чужд език, в които дигиталната компетентност е слабо застъпена.

БЕЛЕЖКИ

1. ILOMÄKI, L.; KANTOSALO, A.; LAKKALA, M., 2011. What is digital competence? Available from: Linked Portal, European Schoolnet, Brussels, <http://linked.eun.org/web/guest/in-depth3>. [Viewed 2023-10-11].
2. RECOMMENDATION 2006/962/EC of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on Key Competences for Lifelong Learning, 2006. Official Journal of the European Union L 394/10/30.12.2006.
3. KEY COMPETENCES FOR LIFELONG LEARNING, 2019. Luxembourg: Publications Office of the European Union. ISBN 978-92-76-00475-2. DOI:10.2766/569540.
4. VUORIKARI, R.; KLUZER, S.; PUNIE, Y., 2022. DigComp 2.2: The Digital Competence Framework for Citizens – With New Examples of Knowledge, Skills and Attitudes, EUR 31006 EN. Luxembourg: Publications Office of the European Union. ISBN 978-92-76-48882-8. DOI: 10.2760/115376.
5. COUNCIL OF EUROPE, 2020. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – Companion volume. Strasbourg: Council of Europe Publishing. ISBN 978-92-871-8621-8.
6. Вж. Сайта на МОИ. Available from: <https://web.mon.bg/bg/1698>. [Viewed 2023-10-11].

7. Вж. Сайта на МОН, одобрени системи. Available from: <https://web.mon.bg/bg/100528>. [Viewed 2023-10-11].
8. Ръководството за учителя е достъпно на страницата на издателство Hueber (вж. <https://www.hueber.de/mit-uns>) след регистрация. [Viewed 2023-10-11].

REFERENCES

- BREITSAMETER, A.; HILA, A.; LILL, K.; SEUTHE, C.; THOMASEN, M.; STOEVA, S., 2020a. *Mit uns B2.1: Deutsch für Jugendliche. Kursbuch*. Sofia: Educational Centre. ISBN 978-619-7417-47-0.
- BREITSAMETER, A.; HILA, A.; LILL, K.; SEUTHE, C.; PETERS, L.; STOEVA, S., 2020b. *Mit uns B2.1: Deutsch für Jugendliche. Arbeitsbuch*. Sofia: Educational Centre. ISBN 978-619-7417-48-7.
- BUCUR, N.; POPA, O., 2017. Digital competence in learning English as a foreign language – Opportunities and obstacles. *The 12th International Conference on Virtual Learning ICVL*, pp. 257 – 263.
- FERCHAU, S., 2019. *Unterrichtspläne zu Mit uns B2. Lektionen 1 – 6*. München: Hueber Verlag. ISBN 978-3-19-301060-5.
- FERNANDEZ GONZALEZ, F., 2009. *Español lengua viva B2.1 cuaderno de actividades*. Sofia: Educational Centre. ISBN 978-84-9713-043-1.
- HARMER, J.; REVELL, J.; VASILEVA, N., 2020. *Jetstream upper-intermediate: Student's book for the 11th – 12th grades*. Sofia: Prosveta. ISBN 978-954-01-4007-0.
- JIMACK, R.; REVELL, J.; HARMER, J., 2020. *Jetstream upper-intermediate: Teacher's guide for the 11th – 12th grades*. Sofia: Prosveta. ISBN 978-954-01-4025-4.
- JIMACK, R.; WISNIEWSKA, I.; VASILEVA, N.; KOSTOVA, R., 2019a. *Jetstream upper-intermediate: Workbook for the 11th grade*. Sofia: Prosveta. ISBN 978-954-01-4004-9.
- JIMACK, R.; WISNIEWSKA, I.; VASILEVA, N.; KOSTOVA, R., 2019b. *Jetstream upper-intermediate: Workbook for the 12th grade*. Sofia: Prosveta. ISBN 978-954-01-4005-6.
- NATAL, E.; DIAZ, M.; BUITRAGO, F.; MARTIN, M.; PRIETO, J.; FERNANDEZ, J.; DEL CASTILLO, M.; BORREGO, I.; NUÑEZ, E., 2009. *Español lengua viva B2.1 libro del alumno*. Sofia: Educational Centre. ISBN 978-84-9713-054-7.
- PETKOVA, D.; SPASOVA, J., 2020a. *Teen zone B1.1 CEF: Student's book for the 11th – 12th grade*. Sofia: Prosveta. ISBN 978-954-01-3999-9.
- PETKOVA, D.; SPASOVA, J., 2020b. *Teen zone B1.1 CEF: Workbook for the 11th grade*. Sofia: Prosveta. ISBN 978-954-01-4000-1.
- PETKOVA, D.; SPASOVA, J., 2020c. *Teen zone B1.1 CEF: Workbook for the 12th grade*. Sofia: Prosveta. ISBN 978-954-01-4001-8.

- PETKOVA, D.; SPASOVA, J., 2020d. *Teen zone B1.1 CEF: Teacher's book for the 11th – 12th grades*. Sofia: Prosveta. ISBN 978-954-01-4002-5.
- SJAKOLOVA, V., 2020a. *La escalera B1.1: libro del alumno*. Sofia: Elit – V.S. ISBN 978-619-7119-17-6.
- SJAKOLOVA, V., 2020b. *La escalera B1.1: cuaderno*. Sofia: Elit – V.S. ISBN 978-619-7119-16-9.

DIGITAL COMPETENCE IN FOREIGN LANGUAGE TEXTBOOKS: COMPARATIVE ANALYSIS OF LANGUAGE LEARNING SYSTEMS IN ENGLISH, GERMAN AND SPANISH

Abstract. The current article is aimed at examining the application of information and communication technologies in present-day foreign language learning systems in Bulgaria. It focuses on systems used in secondary education for teaching English, German and Spanish. The quantitative and qualitative analyses trace the establishment of a relationship between the development of digital competence and foreign language learning. The conclusions of this article point to a reciprocal and complementary relationship between the development of digital and language skills.

Keywords: digital competence; foreign language learning; language learning systems; English; German; Spanish

✉ **Dr. Irena Dimova**

ORCID iD: 0000-0001-6706-3493

✉ **Dr. Plamen Tsvetkov**

ORCID iD: 0000-0003-4051-667X

✉ **Dr. Mihal Pavlov**

ORCID iD: 0000-0002-5481-0709

Sofia University

Sofia, Bulgaria

E-mail: ildimova@uni-sofia.bg

E-mail: pccvetkov@uni-sofia.bg

E-mail: mihal@uni-sofia.bg